תוספות הרי"ד על תלמוד ירושלמי חגיגה

רבי יעקב דוד ב"ר זאב [הרידב"ז] וילובסקי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תוספות הרי"ד על תלמוד ירושלמי חגיגה

רבי יעקב דוד ב"ר זאב [הרידב"ז] וילובסקי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תוספות-הריד-על-תלמוד-ירושלמי-חגיגה/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ו 14
הלכה ח 15
פרק ג 15
הלכה ח 15

פרק א

הלכה א

מתניתן בראיית קרבן אבל בראיית פנים כו'. עי' בפנים שביארנו ע"ד שיטת הרמב"ם ז"ל וע"פ דברינו מתורץ קושית השג"א ז"ל דמקשי על שיטת הרמב"ם ז"ל כיון דהל"ת היא תנאי להעשה מהאי ירושלמי דהא מחויב בראי' אע"פ שאינו בקרבן ראי' ודוחק למימר ולחלק לבין שמצוה על לאו דלא יראה דלזה הא בלא הא לא סגי לבין מי שאינו מצוה ע"ז דז"א כיון דמשכחת למצות ראיית פנים בלא קרבן ראי' ש"מ דאין קרבן ראי' מעכב למצות ראיית פנים א"ו המחויב בקרבן ראי' אם ראה פנים בלא קרבן אע"ג דעבר בל"ת מ"ע דראיית פנים מיהו קיים עכ"ל ז"ל בריש המס' ומסיק דהרמב"ם ז"ל פסק דינא לפי הש"ס דילן אבל הוא כנגד הירושלמי ומש"ס דילן אין ראיה לדינו של הרמב"ם ז"ל דהוא תנאי להעשה א"כ קשה עליו מהאי ירושלמי אבל לפי דברינו ניחא דאדרבה מהאי ירושלמי ראיה גדולה לשיטת הרמב"ם ז"ל דאלת"ה א"כ למה מרבה הירושלמי דוקא קטן לראיית פנים ולא אשה כיון דגמרינן מהקהל א"ו דהוי הל"ת תנאי להעשה כמו בהקהל התנאי למען ישמעון ולמען ילמדון וע"כ לא מצינן למילף מזה לנשים דהא בעינן דומיא דהקהל דלא שייך המצוה רק בקיום התנאי ורק קטן ילפינן לפי דרשת ראב"ע דאף דגבי קטן ליכא התנאי למען ישמעו וגו' אפ"ה מרבה קרא וכמו כן ה"נ גבי ראיית פנים אע"פ דבעינן התנאי מ"מ מרבינן קטן כמו בהקהל אע"פ דבעינן התם ג"כ התנאי ומ"מ מרבינן קטן אע"ג דליתא בהתנאי וז"ב. אך יש לחקור לדעת הרמב"ם ז"ל דהוי הל"ת תנאי להעשה אם גם העשה הוי תנאי להל"ת ובאם לא מחויב בראיית פנים אינו מחויב בקרבן ראי' והוי כמו בשלח קרבן שלו לעזרה ולא ראה פנים בעזרה הוי הקרבן חולין בעזרה כמו כן בפטור מרא"פ ונכנס אע"פ שאינו מחויב בר"פ או לא דדוקא הל"ת הוי התנאי להעשה משא"כ העשה לא הוי התנאי להל"ת ולכאורה נראה דאין לחלק בזה דמ"ש הל"ת הוי טפי תנאי להעשה ממה דהעשה תנאי לל"ת אבל לכאורה יש להביא ראיה דהעשה אינו תנאי להל"ת מהא דגרסינן דף ד' ע"ב תנא ערל והטמא פטורין מן הראי' בשלמא טמא דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה כל שישנו בביאה ישנו בהבאה ע"כ ופירשו התוס' ז"ל דקאי על קרבן ראי' עי"ש ולכאורה קשה ל"ל קרא לזה פשיטא דהא כיון דהוי העשה תנאי להל"ת ממילא כיון שלא ראה פנים ואינו ראוי להראות פנים ממילא כיון שפטור מר"פ פטור מקרבן א"ו דהעשה אינו תנאי להל"ת ואפילו במקום שפטור מהעשה ונכנס לעזרה עובר בל"ת ודוקא כשיצא פעם אחת י"ח אמרינן לקמן דף ו' ע"א דעייל ומתחזי ונפיק אבל במקום דלא יצא פעם אחת רק דפטור מר"פ אם

נכנס חייב בק"ר. ודוקא בטמא שאינו בביאה מצד איסור אבל כל שמותר ליכנס אפילו דפטור קרינן ביה שפיר ישנו בביאה וכ"ז קשה מ"ש דהל"ת הוי טפי תנאי להעשה מהעשה להל"ת. ונראה לפענ"ד להכריע דודאי העשה הוי תנאי להל"ת ג"כ ועי"ז יתבאר לבו בע"ה כמה ענינים בהאי סוגיא ונקדים מתחלה קושיא החמורה שהקשה הבעשג"א ז"ל בטו"א ז"ל בדף ד' ע"א גבי טומטום ספיקא הוא איצטריך קרא למעוטי ספיקא קשה הא איכא נ"מ גדולה באם עבר להביא קרבן ראי' ור"פ בעודו טומטום ונקרע אח"כ בתוך ימי החג ונמצא זכר דאי לא קרא הו"א שיצא ידי קרבן ראי' במה שהביא בעודו טומטום דהשתא איגלאי מילתא למפרע שזכר היה ובר חיוב ראי' הוא ושפיר הביא ויצא י"ח במה שהביא בעודו טומטום מש"ה מיעטו קרא להדיא למימרא דבעודו ספק הוא פטור מגזה"כ ולבתר שנקרע הוא דחל עליו תיבת ראי' מכאן ולהבא ולא למפרע ובעודו ת פטרו הכתוב לגמרי נמצא במה שהביא בעודו ספק לא יצא כיון דהאי שעתא לאו בר חיובא הוא אלא מכאן ולהבא לבתר שנקרע הוא דחל עליו החיוב ובמה שהביא בעודו לאו בר חיובא אינו פוטרו כדאיתא בפ"ג דר"ה דף כ"ח כפאו ואכל מצה יצא ואמר כפאו מאן אילימא כפאו שד והתניא עתים חלים ועתים שוטה בשעה שהוא שוטה הרי הוא כשוטה לכל דבריו ובשעה שהוא פיקח הרי הוא כפיקח לכל דבריו פי' וכיון שאכל מצה בשעה שהוא שוטה ולאו בר חיובא הוא כי הדר חלים בההוא לילה לא יצא י"ח בזה שאכל כשהוא שוטה וכמו שכתבתי שם בחידושי אלמא כל היכא דעבד מצוה בעודו לאו בר חיובא כי הדר נעשה בר חיובא לא יצא י"ח בזה וה"נ הכא וזהו קושיא אלימתא ובחידושיו במס' ר"ה כתב שם די"ל דכל היכא דעבד מצוה כשהוא בר פטור ונעשה אח"כ בר חיובא יצא ושוטה שאני דהוי מתעסק והמתעסק לכ"ע לא יצא אף למ"ד מצות אין צריך כונה דלא חשיב אכילתו לאכילה אלא למתעסק ומסיק דז"א דהא אמרינן בדף כ"ח ע"א דח"ע וחב"ח אף לעצמו אינו מוציא דלא אתי צד עבדות ומוציא צד חירות דנפשיה ומינה דכ"ש דכולו אינו ב"ח כגון אם היה עבד בשעת תקיעה ונשתחרר בו ביום דודאי לא יצא במה שתקע בראשונה ואע"ג דהוא בן דעת ואינו מתעסק מ"מ כיון דתקע בשעת פטור לא יצא בזה בשעת חיוב וכן בקטן לא אתיא שעת פטור דידיה ומפיק שעת חיוב דידיה לאחר שנתגדל עכ"ל ז"ל עי"ש ולכאורה ראיה אלימתא הוא מח"ע וחב"ח. ונראה לפענ"ד לתרץ האי קושיא ונקדים מה דקשה לי לכאורה אם נימא דהעשה לא הוי תנאי להל"ת ואפילו כשפטור מהעשה מ"מ חייב בהל"ת אם נכנס ברצונו לעזרה לפ"ז קשה מאד הא דאיתא בסוגיא דף י' דבקטן שהגיע לחינוך מדרבנן בשיכול לאחוז בידו של אביו לעלות מירושלים להר הבית מחייב אביו להביאו לעזרה

להראות פנים והקרבן ראי' אינו יכול להקריב דהוי חולין בעזרה דהא פטור מדאורייתא וכתבו בתוס' ז"ל בדף ב' ע"א במתניתן ד"ה דמביא קרבן נדבה ומקריב אותה בחוה"מ דנדונ"ד אינן קריבין ביו"ט עי"ש ומסקי שם דלשיטת רש"י ז"ל אינו מביא קרבן כלל וכן הוא שיטת הרמב"ם ז"ל עי"ש בנו"ב ז"ל וקשה הא קי"ל דאפילו בקטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין להפרישו מ"מ אסור לספות לו בידים והכא כיון דמביאו בעזרה הרי ספי לו בידים הל"ת דולא יראו פני ריקם בקרבן ראי' וטוב יותר שלא להביאו לעזרה ולא ספינן לו בהעברת ל"ת א"ו דהעשה הוי תנאי להל"ת ובמקום דפטור על העשה אפילו נכנס ברצונו והראה פנים מ"מ לא עבר על ולא יראו פני ריקם במה שהביאו להעזרה אבל ז"א דאין ראיה מכאן דגרסינן במס' פסחים דף פ"ח ע"א אר"ז שה לבית מ"מ ופי' התוס' ז"ל דשה לבית אבות לאו דאורייתא פי' דלא הופרש בשביל הקטן ואוכל שלא למנויו וא"ת האיך מאכיל פסח שלא למנויו ונהי דקטן או"נ אין ב"ד מצווין להפרישו לספות לו בידים אסור כדאמרינן בפ' חרש דף קי"ד ואור"י ז"ל דהתם ילפינן מלא תאכלום ולא אסור אלא דומיא דשרצים ונבילות אבל כה"ג דאיכא חינוך מצוה שרי עכ"ל ז"ל וא"כ ה"נ י"ל דכיון דאיכא חינוך מצוה להביאו לעזרה בקטן שהגיע לחינוך לא איכפת ליה מה שספי לו בידים העברת הל"ת דל"י פני ריקם אבל מ"מ קשה לי ע"ז מלבד דיש לדחות דהתם החינוך הוא מדאורייתא אבל הכא דהחינוך הוא מדרבנן דליכא חינוך מצוה מדאורייתא כדפרכינן בסוגיא דף ד' קטן שהגיע לחינוך מדרבנן ומשני אין ה"נ וקרא אסמכתא בעלמא רק דשה לבית אבות החינוך הוא מדאורייתא ואפילו אם נאמר דאין חילוק דאפילו בחינוך מדרבנן נמי הכי הוא לא שייך לא תאכלום מ"מ קשה לי לדעת התוס' והר"ן ז"ל במס' נדרים דף ל"ו דשיטתם ז"ל דאפילו גבי חינוך נמי אסור לספות בידים ורק הכא גזה"כ הוא דאפילו המנאתו דקטן לאו המנאה מ"מ לא הוי מאכיל שלא למנויו וז"ל שם בתוס' ז"ל ד"ה מביא אר"ז שה לבית אבות לאו דאורייתא הוא כלומר אין הקטנים צריכין להמנות דאם אוכלין מן הפסח לא הוי כמאכל שלא למנויו דלא אסר רחמנא אלא להנך דאיתנהו במצות תכוסו אבל אותם דלא שייכי בהו לא מיירי מידי דהוי אנשים דרשות שאע"פ שאין חייבות בפסח מותרות לאכול ממנו ואינו נקרא שלא למנויו וכן בקטנים עכ"ל ז"ל עי"ש ועי' בפרש"י ז"ל במס' פסחים דף צ"א ע"ב ד"ה אין שוחטין כל עיקר עי"ש וא"כ לפי שיטתם ז"ל דאם היה שייך במצות תכוסו אסור לספות להו בידים אע"ג דאיכא חינוך מצוה ולא דמי לשרצים ונבילות אעפ"כ הוי אסור לספות להו בידים א"כ הדרא קושיתן לדוכתי' ולכאורה י"ל דכיון דמביא הקטן עולות נדבות לשיטת התוס' ז"ל לא עבר שוב על הל"ת דולא יראו פני ריקם דהא לא הוי ריקם ושיטת

רש"י ז"ל והרמב"ם ז"ל דס"ל דהחינוך הוא רק בר"פ ולא לקרבן נמי לא קשה דאינהו ז"ל ס"ל כשיטת התוס' ז"ל במס' פסחים דף פ"ח הנ"ל דבחינוך מצוה לא שייך הל"ת דלא תאכלום ומותר לספות בידים כיון דאיכא חינוך מצוה לא דמי לשרצים ונבילות. ושיטת הר"ן ז"ל והתוס' ז"ל דנדרים ס"ל כשיטת התוס' ז"ל הכא דמביאין בעד הקטן עולת נדבה ולא שייך הל"ת דולא יראו פני ריקם כיון דלא הוי ריקם כן יש לפלפל לכאורה אבל באמת ז"א דאם לא הביא עולת חובה לשם ראי' לא מתקן הל"ת דולא יראו פני ריקם דאף בהביא נדבה לא מיקרי ריקם מ"מ הוא ריקם דגזה"כ הוא שיביא הקרבן בר"פ לשם קרבן החג דחובת אותו יום אבל אם הביא נדבה חשיב ריקם וראיה לזה דבדף ד' פריך הגמ' אלא טומטום ספיקא הוא איצטריך קרא למעוטי ספיקא ופי' התוס' ז"ל דמספק פשיטא לא יכול לראות פנים דהאיך יביא הקרבן שמא הוא אשה והוי חולין בעזרה וכו' וא"ת יביא על תנאי דאם הוא אשה תהא נדבה וכו' ומתרצין משום דמבטל מסמיכה ע"ש ואם נימא דבהביא עולת נדבה מקיים ולא יראו פני ריקם א"כ קשה הא יכול לראות פנים בעזרה והקרבן יביא נדבה אלא ע"כ דאינו מקיים בנדבה הקרבן ראי' כיון דאינו לחובת היום וע"כ שמא זכר הוא וצריך להביא עולת ראי' ואינו יכול לסמוך שמא הוא נדבה ומבטל מסמיכה וא"כ לפ"ז חוזר קושיתנו לדוכתי' באם העשה הוא אינו תנאי להל"ת אם כן קשה האיך רשאי להביאו להקטן לעזרה והא קספי ליה בידים בהעברת ל"ת אלא ע"כ דהעשה הוא תנאי להל"ת וכיון דהעשה הוא תנאי להל"ת במקום דאינו מחייב להעשה לא עבר על הל"ת וכמו כן כתב הטו"א ז"ל במקום דאינו מחויב בל"ת דקרבן לא מקיים ג"כ העשה כנ"ל כמו במחויב להביא קרבן ולא הביא לא מקיים העשה לשיטת הרמב"ם ז"ל כנ"ל כן נמי באינו מחויב בהעשה לא עבר על הל"ת דהא העשה הוי תנאי להל"ת והוי כמו במחויב ולא ראה פנים בעזרה לא עבר על הל"ת כן נמי בנכנס לעזרה רק דאינו מחויב לא עבר על הל"ת דהעשה והל"ת שניהם תלוין בתנאי החיוב באם דאינו מחויב באחד מהן אינו מחויב בהשני. וכיון דזכינו בע"ה לזה יתורץ קושית הטו"א ז"ל בטוב טעם דהנה לפענ"ד נראה דראייתו של הטו"א ז"ל מח"ע וחב"ח דלעצמו אינו מוציא וא"כ ק"ו כשעשה המצוה כשהיה עבד ונשתחרר דלא אתי שעת עבדות דידיה ומפיק שעת חירות דידיה לפענ"ד נראה להביא ראיה דלא דמי זה לזה ואינו ק"ו רק כשהוא ח"ע וחב"ח שפיר לא אתי צד עבדות ומפיק צד חירות משא"כ כשהוא עבד ועשה מצוה כגון שאכל מצה ונשתחרר באותו לילה פטור מאכילת מצה וטעמא רבה איכא בזה לחלק דזה פשיטא דלא אתי רשות ומוציא חובה דאפילו מי שאכל שיעור דרבנן לא מפיק ידי חובה בבהמ"ז למי שמחויב מדאורייתא והנ"מ כשהוא בכלל חיוב

א"כ לא אתי דרבנן ומפיק דאורייתא וכ"ש רשות לא מוציא חובה והנ"מ כשבא לכלל חיוב וצריך לצאת אבל אם לא בא לכלל חיוב שפיר מהני כמו שנבאר בע"ה ראיה לזה וא"כ כשהוא ח"ע וחב"ח דצד חירות כבר בא לכלל חיוב וצריך לצאת י"ח לא אתי צד עבדות דרשות ומפיק ידי חובה אבל כשהיה עבד ואכל מצה ונשתחרר מהני שיהא פטור ולא משום דיצא י"ח בראשונה ז"א דאם היה חייב לא יצא ידי חובתו באכילת רשות רק דאמרינן דלא צריך לצאת כלל ולא בא לכלל חיוב וראי' לזה ממה דגרסינן בירושלמי פ"ח בפסחים ה"א דאדם מפריש על חבירו פסח שלא מדעתו שכן מביא על בניו ובנותיו הקטנים אבל חטאת אינו מפריש שלא מדעתו אף דכתיב זאת תורת כו' עי' במס' נדרים דף ל"ו ע"א עי"ש שניא פסח שכן מהני ההפרשה באם נתגדל בפ"ש מהני מה שעשה בפ"ר לפוטרו מן השני אבל חטאת לא משכחת לה עי"ש וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהק"פ ה"ז דקטן שנתגדל בין פ"ר לפ"ש חייב בק"פ ואם שחטו עליו בראשון פטור עכ"ל ז"ל וכ' הכ"מ ז"ל וז"ל ואיכא למידק אטו קטן בר חיובא ופטורי הוא וכתב הר"י קורקס ז"ל דכיון דרחמנא רבי' לקטן שוחטו עליו וממנין אותו נפטר הוא בכך מן השני עכ"ל ז"ל אלמא בפירוש אע"ג דרחמנא רביה לקטן רק דרשות הוא אוכלו שלא למנויו כמו נשים כדכתבנו בשם התוס' ז"ל אפ"ה נפטר מן הפסח שני וברור כשמש שמקורו של הרמב"ם ז"ל בהאי דינא הוא מהירושלמי הנזכר ועי' בדברינו שם בפסחים פ"ח הנ"ל וא"כ לשיטת התוס' ז"ל דקטן אינו רק רשות כמו נשים עכ"ז ירושלמי מפורש דאם עשה בראשון נפטר מן השני וקשה האיך מוציא רשות לחובה אבל לדברינו ניחא דאימתי לא מפיק רשות לחובה דוקא כשכבר הוא מחויב וצריך לצאת י"ח לא אפיק רשות לחובה אבל מהני הרשות שלא יבוא לכלל חיוב ולא יצטרך לצאת כלל והיינו דדייק הרמב"ם ז"ל וכתב ואם שחטו עליו בראשון פטור ולא כתב יצא אלא פטור והא דכשאכל כשהוא שוטה לא פטר ליה על שעתא דחיוב הוא משום מתעסק כדכתב הטו"א ז"ל דלא נקרא אכילה כלל וכן בקטן שאכל מצה ונתגדל ג"כ כמו שוטה דהוי מתעסק אך גבי פסח כיון דרחמנא רבי' לקטן שישחטו עליו חשיב אכילתו אכילה כדכתב הר"י קורקס ז"ל.
וא"כ לפ"ז בטומטום דפטור מגזה"כ והביא קרבן ראי' ונתקרע ונמצא זכר נהי דלא שייך למפטרי' מק"ר בק"ר הראשון דהרי הראשון לא הוי ק"ר כלל דהיה חולין בעזרה אבל מ"מ מר"פ כבר נפטר מר"פ הראשון של רשות דהא אפילו אם קרבנו אינו חשיב קרבן והוי חולין בעזרה ונמצא דלא נתקיים עדיין העשה דר"פ מ"מ מדעת הרמב"ם ז"ל בעלמא כשלא הביא קרבן לא נתקיים העשה דר"פ אינו מחויב לראות פנים עוד הפעם אלא רק כל ז' מחויב להביא קרבן כמו שכתב הכ"מ ז"ל דיכול להשלים כל ז' הקרבן ויהיה

העשה מתוקן למפרע וכ"ז דלא הביא הקרבן ולא נתקיים עדיין העשה אין עליו החיוב לקיים העשה עוד הפעם דהוא ליכנס עוד הפעם לעזרה ז"א אלא רק להביא קרבן וע"כ כשנקרע ונמצא זכר אין עליו החיוב רק להביא קרבן אבל אינו מחויב לכנוס עוד הפעם לעזרה דלא נתחדש עלי' חיוב לכנוס עוד הפעם לעזרה וכיון דפטור מר"פ פטור נמי מק"ר ואפילו אם נכנס לעזרה נמי פטור וא"כ אין כאן שום נפ"מ בין אם פטור מצד ספק או מצד ודאי ואדרבה אם היה הדין דבעשה מצוה בשעה שהוא פטור ורק רשות בידו לעשות כאינו מצוה ועושה כשנתחייב בשעה השני היה יוצא במה שעשה בעת הפטור אז היה קשה קושית הטו"א ז"ל דהא זה פשיטא דהקרבן הוא פסול דקרבן חובה למי שהוא פטור הוי חולין בעזרה ור"פ דטומטום יצא בשעה שנקרע דחשבינן ליה בתורת יצא דחשוב שנכנס בעזרה וע"כ מחויב להביא קרבן דהא דמי למי שנכנס בעזרה ביו"ט ראשון וקיים ר"פ ולא הביא קרבן מחויב להביא קרבן ויש לו תשלומין כל ז' אך לפי דברי הטו"א ז"ל דאדרבה כיון דאינו יוצא משעת פטור לשעת חיוב כדברי הטו"א ז"ל מההיא דר"ה דף כ"ח וע"כ הא דפטור מפ"ש הוא כדברינו דבלא מתעסק ושעת החיוב בא אח"כ אף דלא שייך יצא מ"מ פטור והוא בתורת פטור ולא בתורת כבר יצא וכיון דע"כ דאינו בתורת יצא כראיתו של השג"א ז"ל והא דפטור מפ"ש כנ"ל ע"כ דהוא בתורת פטור וכיון דהוא בתורת פטור ע"כ נקרא פטור מראי' ולא דחשיב שכבר נכנס ז"א אלא דחשיב פטור לכנוס רק מחויב להביא קרבן וע"כ פטור נמי מקרבן כיון דלא אפשר שיחול עליו ב' החיובים לכנוס לעזרה ולהביא קרבן בב"א והפטור מר"פ פטור מק"ר דהא אי אפשר שיתחדש עליו חיוב דר"פ מחדש דהא פטור עוד הפעם מר"פ ואינו חסר רק הקרבן ואי אפשר שיתחדש עליו החיוב של קרבן ואדרבה היה לבעל טו"א ז"ל להקשות דנפ"מ באם נכנס לעזרה בלבד בלא קרבן באם היה מצד ספק ע"כ נתבאר כעת שכבר יצא בר"פ ומחויב כל ז' להביא קרבן אבל אם הוא בתורת פטור נמצא שלא נתחדש עליו חיוב ר"פ וממילא פטור מן קרבן ג"כ אבל באמת ל"ק קושיתו ז"ל דבאמת בטומטום מצד ספק נמי איקרי פטור גמור דהא כבר מיעט רחמנא זקן וחולה ומי שאינו יכול להלך ברגליו וזהו לא מטעם דאונס רחמנא פטרי' אלא דהוא בעל פטור ופטור דגופיה הוא וא"כ מה לי דאיכא עליו פטור הגוף דאינו יכול להלך ברגליו מצד דכאיב ליה רגליו או שחבשוהו בבית האסורים עד שיתברר דינו והכא בטומטום שחבשוהו סופרים שאינו יכול להלך ואיתא בירושלמי במס' כתובות דבחבשוהו סופרים הוי כמו חולה והכא הוי החיבוש מכח גופי' דהוא טומטום וכבר פטר רחמנא פטור הגוף למי שאינו יכול לעלות ברגליו.

וכיון דמסקינן דהעשה הוא תנאי להל"ת חוזר קושיתינו מהברייתא דדף ד' אבל יש לתרוצי קושיא הזאת בכמה אופנים ודו"ק:

הכל מודים בטומטום שנקרע ונמצא זכר ביו"ט הראשון שהוא חייב מה פליגין בשאר הימים חזקיה אמר יראה יראה את שהוא חייב בראשון חייב בשני את שאינו חייב בראשון אינו חייב בשני אר"י כל ז' תשלומין לראשון כו' אף בטמא כן נטמא בשאר הימים ע"ד דחזקיה פטור כו'. המפרשים ז"ל הרעישו בזה הסוגיא לפרשה הק"ע ז"ל והפ"מ ז"ל מפרשים נטמא ביום הראשון מה דינו בשאר הימים ודחוק מאד שינוי הלשון מלעיל שנתגייר בשאר הימים גם קשה מאד מה דמסיק ר' יוסי הטמא עצמו אינו ראוי קשה הא ר"ה ס"ל דכל ז' חובה הוא ולפ"ז לא איכפת לן מה שאינו ראוי ביום הראשון מכיון דכל יומא חובה הוא בפני עצמו וכמו דאמרינן בש"ס דילן חיגר ביום הראשון ונתפשט ביום השני דלר"ה בודאי חייב ובגליון גרס ע"ד דחזקי' חייב ע"ד דר"י ודר"ה פטור ומפרש ע"פ התוס' ז"ל דחגיגה דף ט' ע"א וכן בנו"י ז"ל מפרש ומגי' ג"כ כן. ולפענ"ד נראה פשוט מאד בלא שום שינוי הגי' ועי"ז יאיר עינינו בע"ה בשיטת הרמב"ם ז"ל והוא הכל מודים בטומטום שנקרע ונמצא זכר ביו"ט הראשון שהוא חייב וקמ"ל בזה דבר חדש [דלכאורה קשה מאי קמ"ל פשיטא] דלשיטת הירושלמי במס' ר"ה בפ"ק תמן אמרינן שהיה מחוסר זמן לפסח כמה דאת אמר תמן הראוי למקצת השנה כו' ואמר אף הכא הראוי למקצת הרגל ראוי וכו' עי"ש פי' דלא תימא דאם לא הי' ראוי בחצי רגל לא עבר בב"ת דבעינן דוקא שיהא ראוי לכל הרגל עי"ש דפלוגתא בזה דלפי שיטת תמן אמרינן לא עבר בב"ת כשאינו ראוי בכל הרגל ולשיטת הירושלמי עובר בב"ת אף בשראוי רק במקצת עי"ש וה"נ ה"א דאינו חייב בק"ר רק כשראוי לכל הרגל אבל כשאינו ראוי למקצת הרגל ה"א דאינו עובר על לא יראו פני ריקם קמ"ל דלא דהראוי למקצת ראוי לכולו אך נפ"מ בין יו"ט הראשון לשאר הימים דחזקיה אמר יראה יראה את שהוא חייב בראשון כו' פי' דגרסינן לקמן הפריש חגיגתו ומת היורשין מהו שיביאו אותה ר' אילא אמר יראה יראה הראוי לביאה מביא ושאינו ראוי לבוא אינו מביא כו' ופי' הפ"מ ז"ל דגמרינן יראה יראה דגבי ר"פ כתיב יראה וגבי קרבן כתיב יראה ולא יראו פני ריקם למימר דכל שישנו במ"ע לבוא ישנו במצוה דמביא [ובש"ס דילן דף ד ע"ב גמרינן מובאת שמה והבאתם שמה] ובירושלמי גמרינן מיראה יראה דכל שאינו בביאה אינו בהבאה וע"כ לפי מה שפסק הרמב"ם ז"ל דמצות ר"פ אינו רק ביו"ט הראשון לבד בפ"א מה' חגיגה [וכבר תמה עליו הטו"א ז"ל בריש המס'] ע"כ קאמר חזקי' יראה יראה כל שאינו חייב ביו"ט ראשון אינו חייב בשני משום כל שאינו בביאה אינו בהבאה אע"ג דשני לא

הוי תשלומין לראשון מ"מ פטור בשני משום דלא שייך חיובא דר"ק רק כשהי' עליו חיובא דר"פ ביו"ט הראשון אז חל עליו כל ז' חיובא דר"ק אבל מכיון דלא הי' עליו חיובא דר"פ דביום הראשון פטור משום דתלי מצות ר"ק במצות ר"פ אבל ר"י ס"ל דהוי תשלומין ואפילו דהוי תשלומין לראשון ובראשון גופיה פטור מ"מ חייב בשני משום דלא ס"ל יראה יראה וס"ל דאף שאינו בביאה ישנו בהבאה ואע"פ דפטור בראשון אפ"ה חייב בשני ע"ז מפרש ר"א דיליף מפ"ש דהתם התשלומין שלו אף דלא חזי בראשון ור"ה ס"ל דכל ז' חובה פי' דכל יום הוא חוב בפ"ע אף שאינו בחיוב דביאה ישנו בחיוב דהבאה ולא דרש יראה יראה ומסיק דבנטמא בשאר הימים ונבאר זאת בע"ה ע"פ דעת הרמב"ם ז"ל בפ"א מה"ח דכתב ז"ל. דמצות ר"פ אינו רק ביו"ט ראשון לבד והק' הטו"א ז"ל דהיכי אמרינן בגמ' חיגר ביום ראשון ונתפשט בשני דלמ"ד תשלומין זל"ז חייב וקשה הא לא משכח"ל תשלומין לע"ר אלא א"כ היה בר חיוב בר"פ ביו"ט הראשון דאם לא הביא ע"ר בו ביום מביא כל ז' אבל אם לא היה בר חיוב ביו"ט ראשון תו לא מחייב כלל דהא ע"ר חיובא דידיה תלי בר"פ כדכתיב וליפ"ר מאן דאיתא בר"פ איתא בבל יפ"ר זמאן דליתא בר"פ ליתא בליפ"ר התלוי בה והשתא היכי קאמר דחיגר ביום הראשון ונתפשט בשני הא כיון דהוי חיגר ביום ראשון ופטור מר"פ כי נתפשט ביום ב' מאי הוי הא פטור מר"פ כל זמנו שהוא יו"ט ראשון פטור נמי מע"ר התלוי בה ותו לא מחייב בב' אפילו נתפשט כו' הואיל ובזמן חיוב ר"פ לא הוי בר חיוב פקע מצותו לגמרי עם ע"ר התלויה בה ותו לא הדרא רכיב עלי' אפילו נתפשט בב' עי"ש עכ"ל ז"ל וע"כ דלדעת הרמב"ם ז"ל דלר"ה ע"כ אינו תלי ר"ק בר"פ רק ביום הראשון דמחייב בב' ראיות וילפינן ראי' ראי' אבל ביום ב' דליכא ב' ראיות ע"כ לא תלי זב"ז וילפינן מחגיגה דכל יומא חיובא בפ"ע כמו שכתב הרמב"ם ז"ל שם בה"ד דע"ר וחגיגה מקריב כל ז' משום שנאמר שבעת ימים תחוג עי"ש והוא דע"כ גמרינן ע"ר מחגיגה כדאיתא בכל הסוגיות עי' בדף ט' ע"א וכיון דגמרי' מחגיגה ע"כ חייב בע"ר אף דאינו בר"פ דהא ע"כ ביו"ט ב' אינו במצות ר"פ וע"כ חיגר ביום ראשון ונתפשט בשני חייב למ"ד תשלומין זל"ז משום דע"כ ביום ב' אינו תלוי ע"ר בר"פ דהא ליתא בר"פ וילפינן מחגיגה לחיובא ע"כ דלא תלי ביום ב' ע"ר בר"פ וכן אנו מוכרחים לפרש ע"פ דעת הרמב"ם ז"ל האי סוגיא ומקורו של הרמב"ם ז"ל בהאי דינא דר"פ אינו רק ביו"ט ראשון הוא מפורש בהאי סוגיא בירושלמי חזקי' אמר יראה יראה הוא כדברינו כל שישנו ביראה דר"פ ישנו ביראה דקרבן ועכ"ל ביום ראשון הואיל ובזמן חיוב ר"פ אינו בר חיוב פקע מצותו לגמרי עם ע"ר התלוי בה וע"כ ביום שני דאינו ביראה דר"פ אינו ביראה דע"ר ור"ה ס"ל דיום ב' אינו תשלומין לראשון אלא חיוב בפני עצמו

דילפינן מחגיגה ממילא ולא שייך יראה יראה דיום ראשון ביום ב' דהוא חוב בפני עצמו מגזה"כ ז' ימים תחוג וע"כ לא שייך ביום ב' יראה יראה דראשון וע"ז קאמר אף בטמא כן גבי נטמא האיך דינו בשאר הימים דגבי טומטום אם היה טומטום בשאר הימים ג"כ פשיטא דלא שייך קרבן דשמא אשה הוא והוי חולין בעזרה וכן בכל הפטורין כגון חיגר וכדומה דהמה פטורין מר"פ ומקרבן ג"כ וע"כ אין חילוק בין יו"ט ראשון לשאר הימים משא"כ בטמא דהוא חייב בקרבן וכל פטורא הוא משום מצות ר"פ ע"כ שאל מהו בשאר הימים אליבא דר"ה גבי נטמא אם יש נפ"מ אף בשאר הימים דהא בר קרבן הוא וכל פטור דידיה הוא רק משום דאינו יכול לכנוס לעזרה ע"כ אליבא דחזקיה פטור דס"ל דכיון דבראשון פטור משום יראה יראה וכיון דבזמן חיוב ר"פ אינו בר חיוב פקע מצותו לגמרי עם ע"ר התלוי' בה דהא בשאר הימים אינו חיוב בפני עצמו רק חיובא דראשון וכיון דפקע בראשון תו אינו מחויב אבל ר"ה דס"ל ל ז' הוי חוב בפני עצמה ולא תלי יראה יראה ואף דאינו חייב בראשון מ"מ חייב בשני דבשני אף טמא חייב דביום הראשון הוא דפטור משום דיראה יראה ותלי ר"ק בר"פ משא"כ בשאר הימים ע"ז קאמר ר' יוסי תמן ראוי הוא נהי דלא מחויב אבל לכה"פ ראוי הוא קריעה הוא שגרמה פי' דהקריעה גרמה שיהא ראוי לכנוס לעזרה דבלא קריעה היה אסור לכנוס לעזרה דשמא איש הוא וכיון דנכנס עבר בליפ"ר ואינו יכול להביא קרבן שמא אשה הוא והוי חולין בעזרה אבל ע"י קריעה ראוי הוא לכנוס דאף דאין עליו מצות עשה דר"פ מ"מ מותר לכנוס וכיון דמותר לכנוס ע"כ חייב ע"ר וחייב לכנוס לעזרה לקיים ליפ"ר אף שאינו מקיים יראה יראה הראשון דהיא מ"ע דר"כ מ"מ גמרינן מחגיגה דיש עליו חיוב ק"ר אבל עכ"פ בק"ר מחויב לכנוס לעזרה לקיים ליפ"ר וכן חגיגה צריך להביא בעצמו ואינו יכול לשלח ע"י שליח ברם הכא הטמא עצמו אינו ראוי פי' דבעצמו אינו ראוי ליכנס אלא ע"י שליח והיכי מקיים ע"ר ליפ"ר דנהי דלכנוס לקיים מ"ע דר"פ לא בעינן אבל ראוי לכנוס בעינן לקיים וליפ"ר גבי ע"ר ודו"ק:

הפריש חגיגתו ומת היורשים מהו שיביאו אותה ר' אילא אמר יראה יראה הראוי לבוא מביא ושאינו ראוי לבוא אינו מביא אר"ז כההיא דר' יוחנן ור' יונתן תרויהון אמרין כל בכור כו' אמר רבב"מ מחלוקת שמואל ור' יוחנן דתנינן תמן האשה שהביאה כו' שמואל אמר במופרשת ר' יוחנן אמר אפי' אינה מופרשת ע"כ. והרמב"ם ז"ל פסק בפ"א מהל' חגיגה דהמפריש עולת ראי' ומת היורשין חייבין להביאה ותמה הכ"מ ז"ל והלח"מ ז"ל דלמה פסק הרמב"ם ז"ל בהפריש הא אפילו בלא הפריש נמי דהא מפורש בירושלמי דתלי בפלוגתא דשמואל ור"י וכיון דרבינו ז"ל פסק כר"י א"כ אפילו בלא הפריש נמי

ועמלו הק"ע ז"ל ובנו"י ז"ל ליישב דעת הרמב"ם ז"ל ולפע"ד נראה לתרץ בפשיטות דלכאורה יש לדייק על הא דקאמר רבב"מ דתלי במחלוקת שמואל ור"י ולכאורה קשה דבשלמא אם היה הפלוגתא ברישא בין ר"א ובין ר"ז אם דוקא הפריש או לא ע"ז הוי שייך שפיר האי דרבב"מ דתלי בפלוגתא דשמואל ור"י אבל מכיון דאינו מיירי לעיל מענין זה אלא בכל עיקר הדין אי היורשין מחויבין להביא או לא דיש מקום לפטור אותם מיראה יראה ויש מקום לחייבם מבכור בניך א"כ מאי שייך הא דקאמר רבב"מ במחלוקת הול"ל אמר רבב"מ אי בעינן דוקא מופרש או לא בפלוגתא דשמואל ור"י אבל במה דקאמר רבב"מ סתם על ההיא פלוגתא דלעיל אם מביאין כל עיקר אפילו בהופרש קשה מאד מה שייך לזה הפלוגתא דשמואל ור"י ע"כ נראה לפענ"ד בהשיטות דה"פ עפ"מ דגרסינן במס' ר"ה דף ו' ע"ב יורש מהו בבל תאחר כו' והאי לא נדר או דלמא ובאתם וגו' והבאתם וגו' והא מחייב ולפ"ז קשה הכא דקאמר שאינו ראוי לבוא איבו מביא והא היורשין ראוין לבוא וע"כ חייבין להביא כמו בב"ת דכיון דחייבין בביאה חייבין בהבאה אפילו בעד אביהם דהא התם נמי אביהם אינו בביאה ואעפ"כ חובת הבאה לא נפקע מן הבנים כיון דהם ראוין בביאה וה"נ אפילו דאביהן אינו ראוי לבוא אעפ"כ לא יופקע מן הבנים חובת ההבאה משום דהם ראוין לבוא וקרינן גבי' ובאתם שמה והבאתם שמה א"ו דהדבר פשוט דלא דמי לב"ת דהתם אין עליהן רק חובת הבאה לחוד וכיון שישנם בביאה ישנם בהבאה משא"כ הכא לא מיבעיא על חובת הבאה דזה פשיטא דמביאין הקרבן רק עיקר האיבעיא הוא אם היורשין רשאין להקריב אותה לשם ק"ר או לנדונ"ד בעלמא כדמפרש הק"ע ז"ל בש"ק עי"ש וע"כ בהפריש אביהן אין חובת הקרבה חל חליהן רק להביא לחוד אפילו הניחן אחריות נכסים וע"כ נחלקו בזה ר"א ור"ז דר"א ס"ל דאין היורשין רשאין להקריבה משום שאינו ראוי לבוא ואביהן אינו ראוי לבוא ע"כ נפקע חובת הקרבן מהקרבן ואי דהיורשין ראוין לבוא זה לא מהני דהא אין חובת גברי על היורשין בהקרבה ואינו רק בהבאה גרידא משום דהבנים ראוין לבוא וע"כ חובת היורשין דביאה והבאה שפיר איתא אבל הקרבה פשיטא דאין היורשין חייבין וע"כ אין רשאין להקריבה לק"ר רק הבאה לחוד לנדונ"ד אבל שיהו חייבין בק"ר דליפ"ר משום דישנם ביראה כל ז' לא שייך גבי יורשין דהא אין עליהן החוב להקריב קרבן אביהם רק להביא לחוד והיכי שייך למימר כל שישנו ביראה כל ז' ישנו בחוב דליפ"ר של קרבן אחרים דהא לענין הקרבה הוי היורשין כמו אחר רק לענין הבאה דחל עליהן שייך שפיר כל שישנו בביאה מחויב בהבאה ע"כ. אין רשאי להקריבו משום דבעינן מאן דמחויב הקרבן ראי' יהא ראוי לבוא ואביהן אינו ראוי לבוא והיורשין אין מחויבין בק"ר רק להביא בלבד ואם לא קרבוה

לק"ר לא איכפת להו ואינן אלא כמו שליח להביא לעזרה אבל ר"ז ס"ל דילפינן מבכור דגזה"כ הוא דהיורשין חייבין [אבל דוקא בהפריש משא"כ בלא הפריש לא דמי לבכור דהתם החוב על האב משא"כ הכא אין החוב היורש אך בהפריש גזה"כ הוא דהיורשין חייבין בליפ"ר ממילא מקריבין אותה לע"ר] וע"ז קאמר רבב"מ דתלי בפלוגתא דשמואל ור"י אם הוא חובת קרבן שנתחייב הקרבן בהקרבה או חובת גברא על קרקפתא דיורשין להקריבו בשהניח אחריות נכסים דלחד מ"ד דוקא בהפריש אבל אין הנכסים משועבדים ולחד מ"ד אפילו בלא הפריש ואיתא בתוס' ז"ל במס' זבחים דף ה' ע"א דלמ"ד בהפריש אין על היורשי' רק חובת הבאה והקרבה הוא רק חובת הקרבן ואין הנכסים משועבדים לוה ולמ"ד אפילו בלא הפריש חל על היורשין חובת הקרבה דאם נאבד הקרבן מחויב להביא אחרת עד שיקריב דהנכסים משועבדים לזה ולפ"ז חובת הבאה להקרבה דליתא על היורשין לא נפקע משום שאינו בביאה ז"א דהיורשין ישנן בביאה ודמי לב"ת אף דאביהן אינו בהבאה ופטור מב"ת מ"מ הבן איתא בב"ת כיון דישנו בביאה ונתקיים ובאתם והבאתם בבן ומחויב הבן בהבאתם משום דישנו בובאתם כיון דהביא נכסים וה"נ נתקיים והבאתם בבן כיון דאיתא בובאתם וא"כ לא נפקע חוב דליפ"ר בק"ר על הבן משום דישנו בובאתם וע"כ הוי מחלוקת שמואל ור"י אם יש חובת הקרבה על היורשין דלשמואל אין חובת הקרבה על היורשין ולר"י יש חובת הקרבה על היורשין ולפ"ז ניחא שפיר פיסקא דהרמב"ם ז"ל דכיון דכבר קמ"ל בה' מחו"כ גבי עולת יולדת דאפילו בלא הפריש לא צריך תו לאשמעינן הך דינא בכל עולות שבתורה ורק הכא גבי עולת ראי' כל עיקר דאתא לאשמעינן דהל' כר"ז דילפינן מבכור ועיקר הרבותא הוא בהפריש ולא הניח אחריות נכסים דאז ה"א דמיראה יראה יהא נדחה הק"ר ויהיה נדון"ד בעלמא ע"ז קמ"ל דחייבין משום דילפינן מבכור. ודו"ק:

בשירשו מטלטלין. עי' גליון הש"ס דמקשה לדעת התוס' ז"ל דאין לו קרקע פטור מן הראי' והרי כאן לא היה לו קרקע ואפ"ה חייב עכ"ל ז"ל ואינו מובן לי קושייתו דהא קאי על הא דתנן האשה שהביאה חטאתה כו' ולא על חגיגה. ודו"ק:

הלכה ו

יהודה בר ספרא בשם ר"ה. עי' דברינו בפנים ועפ"ז יש להבין סוגית הש"ס בבבלי במס' פסחים דף ע' ע"ב א"ר אילעא משום ר"י בן ספרא א"ק וחגותם וגו' שבעה שמונה הוי אלא מכאן. לחגיגה שא"ד את השבת כי אתא רבין אמר אמרתי לפני רבותי פעמים שאי אתה מוצא אלא ששה כגון שחל יו"ט הראשון של חג בשבת אמר אביי אבין תכלא לימא כי הא מילתא שמונה לא משכח"ל כלל שבעה איתא ברוב שנים ע"כ ופרש"י ז"ל

שאילה שאינה הוגנת ולכאורה צ"ב מאי שייכות הוא שאילת רבין על ההיא דר"י בן ספרא דהא אפילו בל"ז נמי הוי קשה על רבין דס"ל אין חגיגה דוחה שבת קשה הקרא היכי משכח"ל ששה אבל לפי הירושלמי הזה ניחא שפיר דאם דשבעה מפיק שמונה משום שבת א"כ לפ"ז ליפוק נמי שבעה לפעמים משום שבת בשלמא אי האי שבעה לא מפיק שמונה ולא ששה אלא קמ"ל דמשכח"ל נמי שבעה משום דיו"ט אחרון הוי תשלומין ולא מלמד לן הכתוב הוה דאין חגיגה דוחה שבת אלא דידעינן ממקום אחר והכתוב הוה דשבעה מלמד לן דיו"ט אחרון הוי תשלומין ומלמד לי דמשכח"ל שבעה אבל באמת משכח"ל גם ששה אך עיקר קמ"ל דמשכח"ל גם שבעה דיו"ט אחרון הוי תשלומין לראשון כההיא דר"ח ר"י ב"ס בשם ר"ה ניחא אבל לפי ר' אילעא דדריש מהאי קרא דמלמד דא"ד שבת והא דיו"ט האחרון דהוי תשלומין ידעינן ממקום אחר מג"ש א"כ שבעה מפיק שמונה משום שבת לפ"ז ליפוק נמי שבעה לפעמים משום שבת ע"ז מתרץ ליה אביי כיון דשבעה איתא ברוב שנים לא מפיק לה:

ארי"ו ותני כן שמיני רגל בפני עצמו. שפיר פי' הפ"מ ז"ל דקאי על מתניתן דסוכה פ"ה ה"ז על דקתני שם דבשמיני חזרו לפייס ושם גרסי' הסוגיא:

הלכה ח

ר"א בשם ר"י כל האיסורין כו' עד סוף הפרק. וסוגיא כפולה היא בספ"ה דמס' תרומות והתם שייך האי מימרא ולא אדע מה שייכות המאמרים הללו לכאן ואולי המאמרים הלנו נשנו בבהמ"ד כחדא ונקבעו במס' תרומות משום מימרא דר"י כל האיסורין שריבה שוגג ששייך התם. ומסיק כל המאמרים השנויין כאחת והכא נקבעו אלו המאמרים משום מקרא מועט והלכה מרובה וכדאיתא בש"ס דילן הוא משום אי מספקא לך מידי בנגעים עיין במקרא ובאהלות עיין במשנה וע"כ נקבע הכא אם יש ספק אם לתלות או לשרוף יש על מה לסמוך:

סליק פירקא בס"ד:

פרק ג

הלכה ח

תני שלחן שנטמא. עי' בפנים וע"פ מה שנתבאר הירושלמי בע"ה יש לתרוצי שיטת הרמב"ם ז"ל דפסק בהל' מטמאי מו"מ פי"א דבמוצאי הרגל היו מעבירין על טהרת עזרה ולא פסק כההיא משנה לא בששי משום כבוד השבת ומהנך ג' משניות הפותח חביתו ומשנה שאחריה משעבר הרגל ומשנה הג' כיצד מעבירין פסק כהנך תרתי מתניתא רישא

וסיפא ומשנה האמצעית דלג ופלא גדולה הוא וע"י דברינו מתורץ יפה דלכאורה קשה על הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות גבי פותח חביתו דר"י אומר יגמור דטעמא דר"י משום דס"ל דהוי כאילו לא נגע והוי טהור גמור ולא כפרש"י ז"ל משום דהתירו סופו משום תחילתו עי' במס' ביצה דף י"א ע"ב עי"ש א"כ קשה מאד הך מתניתן אמצעית דר"י אומר אף לא ביום חמישי שאין הכהנים פנוין וא"כ א"ל לר"י דמעבירין על טהרת עזרה יקשה דלמה מעבירין הא טהור גמור הוא ורש"י ז"ל בפי' המשנה מביא ראיה לזה דלא יגמור משום דרק ברגל טהור ולאחר הרגל הוי טמא מגעו למפרע וראיה לזה מדהיו מעבירין על טהרת עזרה וטעמא דר"י משום התירו סופו מפני תחילתו וא"כ קשה להרמב"ם ז"ל דטעמא דר"י דס"ל דאין מגעו מטמאי למפרע א"כ אמאי מודה ר"י דמעבירין על טהרת עזרה וכן קשה במס' ביצה דף י"א ע"ב דגרסינן דסד"א דטעמא דר"י משום דטומאת ע"ה ברגל כטהרה שוינהו רבנן ואע"ג דלא התחיל נמי קמ"ל וקשה כנ"ל על הסד"א דא"כ אמאי מודה ר"י דמעבירין על טהרת עזרה ומצאתי קושיא זו בטו"א ז"ל ומתרץ דע"כ ר"י לדברי רבנן קאמר וא"כ להרמב"ם ז"ל דמפרש כעולא דפליג על רחבה אמר ר"י וס"ל דבאמת טעמא דר"י משום דברגל טהרה רחמנא כאילו לא נגע ע"כ הוא דר"י לדברי רבנן קאמר אבל לפי דברינו ניחא אליבא דר"י ואדרבה לדברי חכמים קשה דהנה בלא"ה בלא טומאת ע"ה נמי היו מעבירין על טהרת עזרה משעבר הרגל כמו דאיתא בירושלמי משום ספק משקין וכן פליגי בתוספתא בשלחן ומנורה כדאוקי בירושלמי משום ספק משקין דהוא רק מעלה בקודש לא היו מטהרין ברגל רק בעת הפנאי דלא החמירו חכמים לטעון טבילה רק כשיש לו פנאי וע"כ ביום הששי וביום ה' לר"י לא היו מטהרין ג"כ ע"ז קאמר התנא משעבר הרגל היו מעבירין על טהרת עזרה ולא משום נגיעת ע"ה לחוד וע"ז פליגי חכמים ור"י דחכמים ס"ל דביום הששי לא ור"י ס"ל ביום החמישי נמי לא ואף דלחכמים דס"ל דמשום מגע ע"ה בלא"ה טעון טבילה תיכף לאחר החג דבשלמא משום ספק משקין וכדומה דהוי רק מעלה יש לומר דלא צריך טבילה כשאין לו פנאי דהא ביו"ט מותר אע"פ שאין שם הטעם דרחמנא טהרה ברגל אך דביו"ט א"צ כיון דהוא רק מעלה ע"כ בשאין לו פנאי א"צ טבילה משא"כ משום מגע ע"ה כיון דבאמת לאחר הרגל מגעו טמא למפרע מאי מהני כשאין לו פנאי או משום כבוד שבת אך עכ"ז יש נפ"מ בשלחן לר"מ דמטבילין בזמן הקבוע התם ליכא מגע ע"ה אף אנו נאמר להיפוך דחכמים לדברי ר"י קאמרי ולשיטתו דלא מטבילין משום מגע ע"ה ועכ"ז מעבירין על טהרת העזרה משום המעלה כנ"ל דס"ל לר"י אף לא ביום חמישי ע"ז קאמרי רבנן דוקא ביום ששי וא"כ לפי מה דקי"ל כרבנן דבעי טבילה משום מגע ע"ה א"כ צריך

טבילה בלא"ה תיכף לאחר החג וע"כ אין נפ"מ כלל בין יום הששי לחמישי ואי משום השלחן בזה פסק הרמב"ם ז"ל כחכמים דמטבילין אותו מיד ולא כתב כלל הדין דשולחן שנטמא ממעלה בקודש אימתי מטבילין אותו ממילא מטבילין אותו מיד ע"כ אין נפ"מ בזה ופסק דמטבילין משום מגע ע"ה במוצאי החג. ודו"ק: